

Het is begrijpelijk, dat we ook bewijzen zagen, dat roofvogels daar een tafeltje welbereid hebben gevonden, maar ook zijn er spreeuwen opgeraapt, die blijkbaar door vallende takken waren gedood. Het gewicht van een daarvan bleek 75 gram te zijn. Hoeveel vogels waren er dan noodig om een kastanjetak van 1.5 dm maximale diam. en ongev. 4 m lengte te breken?

Foto C. v. Werkhoven.

Fig. 2. Kastanjeboom in den grooten binnentuin van het Gebouw voor Mijnbouwkunde, 1e stadium van afbraak door de spreeuwen. Bij den boom ligt nog een reeds afgezaagde tak van 1.5 dm diameter.

Foto C. v. Werkhoven.

Fig. 3. Dezelfde boom van fig. 2 in een verder gevorderd stadium van afbraak.

Verder kan dan nog met het oog op het uitwerken van die berekening worden vermeld, dat de boomen geplant zijn in 1912 en dat ze volkomen gaaf waren. Geen enkel breukvlak vertoont sporen van dood hout of oude scheuren. Bij een paar goudenregens en bij de conifeer daarentegen waren enkele takken afgeknapt, waarbij oude ingewaterde scheuren het verminderde draagvermogen bleken te hebben veroorzaakt.

Delft.

P. KRUIZINGA.

VAN GROEI EN BLOEI EN JAARGETIJD.

In het begin van September komen de spreeuwen hun nestkastje weer eens opzoeken. Ze zitten er bij te zingen, gaan zelfs zingend het vlieggat in en uit. Weken lang hebben ze zich niet in den tuin laten zien. Misschien zwierven ze rond in het duin. Hun jongen zijn ze intusschen ook al lang kwijt geraakt. Maar nu komen de ouden opeens op het nest terug, toeven een paar dagen en gaan dan de wijde wereld in.

Zwaluwen doen dat ook, zoowel de boerenzwaluwen als de huiszwaluwen. De oeverzwaluwen

misschien ook. Maar bij al die zwaluwen kan de broedtijd wel eens verlengd worden, zoodat het leven in de kolonie dikwijls geen duidelijke onderbreking vertoont.

Hoogstwaarschijnlijk komt dat afscheidsbezoek aan de broedplaats ook wel voor bij meer van onze vogels: in Augustus al bij nachtegalen en tuinfluiters. Met braamsluipertjes moet je alweer voorzichtig zijn, want die broeden dikwijls tot laat in Augustus.

De Bonte Specht is bij ons wel geen trekvogel, maar hij komt toch midden September opdagen op zijn broedplaats en betreft alweer zijn trommelboom. In 1939 musiceerde hij van 10 September tot 18 September en van tijd tot tijd had hij er aardigheid in, op verschillende takken verschillende toonhoogten voort te brengen. Dit verschijnsel sluit zich aan bij de „herfstzang”, die we ook hooren bij tijtjaf, fitis, zanglijster, merel, winterkoning, roodborst, koolmees, boomleeuwerik. En van hier komen wij dan op nog een ander verschijnsel: de zingende trek. Het is niet zoo heel gemakkelijk, deze drie dingen uit elkaar te houden: afscheidsbezoek aan de broedplaats, herfstzang en zingende trek. Maar het is een groot genoegen, het eens uit te pluizen.

Daarvoor is het noodig, een klein gebied intens te onderzoeken, dag aan dag en jaar in jaar uit, zooals Gilbert White dat gedaan heeft met zijn Selborne of Heinrich Gätke met zijn Vogelwarte Helgoland. Dit zijn nog altijd boeken om te lezen en te herlezen, ook door de „jongeren” die misschien afgeschrikt zijn door de gerechtvaardigde critiek, die op vele beweringen van Gätke is uitgeoefend.

Een mooi voorbeeld van zingende trek geven de sijsjes. Die komen strijk en zet in de laatste week van September in Thijsses Hof: een troep van ongeveer zestig stuks. Als ze zich zat gegeten hebben aan de zaden van de Teunisbloemen gaan er altijd enkele hoog in de berken zitten zingen. Niet de heele troep tegelijk, maar dat doen de kneutjes wel, de mannetjes met groot enthousiasme en volle muziek, de wijfjes met begeleidend geknutter. Die komen niet zoo veel in Thijsses Hof, maar wel in een aardige duinvallei nabij Overveen, helaas alweer een met een onzekere toekomst.

Ongetwijfeld beschikken de vogels over eigenschappen die analoog zijn aan wat wij noemen geheugen, routine, traditie en daardoor volgen zij jaar in jaar uit vrijwel een vaste gedragslijn. Hier in Nederland ondervinden zij in den laatsten tijd nog al eens stoornis op hun levensweg. De droogmaking van de Zuiderzee, de groote ontginningen, de avonturen van de Groote Rivieren en de Zuidhollandsche en Zeeuwsche stroomen, de stadsuitbreidingen gaan aan hen dan ook niet ongemerkt voorbij. Ook de veranderingen van cultures en de methoden van den landbouw oefenen grooten invloed uit. Maar een groot deel van ons land en ons water verkeert toch nog wel in stabielen staat en in de gestoorde gebieden komt een nieuw evenwicht. En, naar wij hopen, rustig in het woeden der baren, staan onze natuurmonumenten, die nu gaandeweg een uitgestrektheid krijgen, waarop „normaal” bestaan van flora en fauna mogelijk is. Onze jongeren mogen zich hierdoor aangemoedigd voelen tot een systematische bestudeering van onze natuurmonumenten. Met inventarisatie alleen komen wij er niet; dat is maar een beginnetje.

Doch ik dwaal af. Ik mag niet eindigen, zonder nog eenmaal de staat van zaken te noteeren in dit gedenkwaardige jaar 1941. Afgezien van de „misoogsten” zijn we in de plantenwereld nu vrijwel in het gelijk. De rijping van de herfstvruchten was begin Augustus voor sommige soorten nog een week of zoo ten achter. De tweede bloei van *Pyrola* (de hoofdbloei) is thans normaal behalve op enkele te zeer ingedroogde plekken; de eekhoorns zijn al tevreden over de rijping van de kegels der Zwarte Dennen; St. Janslot kwam mooi op tijd evenals allerlei kiemplanten. Herfstbloei van *Grassen* is iets verlaat en de rozetten van de Groote Teunisbloem zijn al druk bezig, door wortelintrekking zich te beveiligen tegen den komenden winter.

Nog altijd veel insectenschaarschte. Daarover misschien later, maar dat wil ik eerst bespreken met een paar van mijn entomologische vrienden.

JAC. P. THIJSSE.